

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
KHOA HỆ THỐNG THÔNG TIN KINH TẾ

ThS. Đặng Thương Hoài Linh

ThS. Trần Thu Phương

ThS. Đỗ Năng Thắng

ThS. Ngô Mai Phương

BÀI GIẢNG
PHÁP LUẬT THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ

Tài liệu lưu hành nội bộ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
KHOA HỆ THỐNG THÔNG TIN KINH TẾ

ThS. Đặng Thương Hoài Linh

ThS. Trần Thu Phương

ThS. Đỗ Năng Thắng

ThS. Ngô Mai Phương

BÀI GIẢNG
PHÁP LUẬT THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ

Thái Nguyên, tháng   năm 2022

MỤC LỤC

Một số thuật ngữ.....	8
Mở đầu.....	9
Chương I: KHÁI QUÁT CHUNG VỀ PHÁP LUẬT THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	10
Nội dung chính của chương.....	10
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	10
Bài 1: Khái quát chung về pháp luật thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết).....	10
1.1 Khái quát về pháp luật thương mại điện tử.....	10
1.1.1 Khái niệm pháp luật thương mại điện tử.....	10
1.1.2 Đối tượng điều chỉnh của pháp luật thương mại điện tử.....	11
1.2 Quan hệ pháp luật thương mại điện tử.....	12
1.2.1. Chủ thể của quan hệ pháp luật thương mại điện tử.....	12
1.2.2. Nội dung và khách thể quan hệ pháp luật thương mại điện tử.....	13
1.3. Pháp luật điều chỉnh thương mại điện tử.....	14
1.3.1. Hệ thống pháp luật quốc gia.....	14
1.3.2. Hệ thống pháp luật quốc tế.....	15
Câu hỏi cuối chương.....	16
Chương II: PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	18
Nội dung chính của chương.....	18
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	18
Bài 2: Pháp luật về hoạt động thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết).....	18
2.1 Nguyên tắc hoạt động và các hành vi bị cấm trong thương mại điện tử.....	18
2.1.1 Nguyên tắc hoạt động thương mại điện tử.....	18
2.1.2 Các hành vi bị nghiêm cấm trong hoạt động thương mại điện tử.....	19
2.2 Chủ thể của hoạt động thương mại điện tử.....	20
2.2.1 Phân loại chủ thể tham gia hoạt động thương mại điện tử.....	20
2.2.2 Thương nhân.....	21
2.3 Hình thức tổ chức hoạt động thương mại.....	23
2.3.1 Website thương mại điện tử bán hàng.....	24
2.3.2 Website cung cấp dịch vụ thương mại điện tử.....	25
Câu hỏi cuối chương.....	26
Bài tập cuối chương.....	27
Chương III: PHÁP LUẬT VỀ THÔNG DIỆP DỮ LIỆU VÀ CHỮ KÝ SỐ.....	29

Nội dung chính của chương.....	29
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	29
Bài 3: Pháp luật về thông điệp dữ liệu và chữ ký số (Số tiết: 3 tiết)	29
3.1 Pháp luật về thông điệp dữ liệu.....	29
3.1.1 Khái niệm, phân loại.....	29
3.1.2 Giá trị pháp lý của thông điệp dữ liệu	29
3.1.3 Chứng từ điện tử.....	30
3.2 Pháp luật về chữ ký số và dịch vụ chứng thực chữ ký số	30
3.2.1 Chữ ký số.....	30
3.2.2 Dịch vụ chứng thực chữ ký số	33
Câu hỏi cuối chương	38
Chương IV: PHÁP LUẬT VỀ HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	39
Nội dung chính của chương.....	39
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	39
Bài 4: Hợp đồng mua bán hàng hóa (Số tiết: 2 tiết).....	39
4.1 Hợp đồng mua bán hàng hóa	39
4.1.1 Khái niệm, đặc điểm hợp đồng mua bán hàng hóa.....	39
4.1.2 Giao kết hợp đồng mua bán hàng hóa	40
4.1.3 Nội dung và điều kiện có hiệu lực của hợp đồng mua bán hàng hóa	41
Câu hỏi ôn tập	42
Chương IV: PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	43
Nội dung chính của chương.....	43
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	43
Bài 5: Hợp đồng thương mại (Số tiết: 3 tiết)	43
4.2 Hợp đồng cung ứng dịch vụ.....	43
4.2.1 Khái niệm, đặc điểm hợp đồng cung ứng dịch vụ.....	43
4.2.2 Nghĩa vụ của các bên trong hợp đồng cung ứng dịch vụ	44
4.2.3 Giá cả và thanh toán trong hợp đồng cung ứng dịch vụ	44
4.3 Pháp luật về xúc tiến thương mại.....	45
4.3.1 Khái niệm xúc tiến thương mại và dịch vụ xúc tiến thương mại	45
4.3.2 Các hình thức xúc tiến thương mại	46
Câu hỏi ôn tập	48
Chương IV: PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	49

Nội dung chính của chương.....	49
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	49
Bài 6: Hợp đồng thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết)	49
4.4 Hợp đồng thương mại điện tử	49
4.4.1 Khái niệm hợp đồng thương mại điện tử.....	49
4.4.2 Đặc điểm hợp đồng thương mại điện tử	50
4.4.3 Chủ thể của hợp đồng thương mại điện tử	51
4.4.4 Giao kết hợp đồng thương mại điện tử.....	53
Câu hỏi ôn tập	56
Bài tập cuối chương	57
Chương V: CÁC VẤN ĐỀ PHÁP LÝ LIÊN QUAN ĐẾN THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ	58
Nội dung chính của chương.....	58
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	58
Bài 7: Bảo vệ người tiêu dùng trong thương mại điện tử (Số tiết: 2 tiết).....	58
5.1 Bảo vệ người tiêu dùng trong thương mại điện tử.....	58
5.1.1 Khái niệm người tiêu dùng	58
5.1.2 Quyền và trách nhiệm của người tiêu dùng.....	59
5.1.3 Bảo vệ thông tin cá nhân người tiêu dùng	60
Câu hỏi ôn tập	64
Chương V: CÁC VẤN ĐỀ PHÁP LÝ LIÊN QUAN ĐẾN THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ	65
Nội dung chính của chương.....	65
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	65
Bài 8: Sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết).....	65
5.2 Sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử.....	65
5.2.1 Khái niệm sở hữu trí tuệ	65
5.2.2. Phạm vi điều chỉnh của quyền sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử	66
5.2.3. Bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử.....	67
Câu hỏi cuối chương	72
Chương VI: VI PHẠM VÀ TRANH CHẤP TRONG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ	73
Nội dung chính của chương.....	73
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	73

Bài 9: Vi phạm trong thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết).....	73
6.1 Vi phạm và xử lý vi phạm hành chính trong thương mại điện tử.....	73
6.1.1 Vi phạm pháp luật.....	73
6.1.2 Các hành vi vi phạm trong thương mại điện tử.....	74
6.1.3 Trách nhiệm pháp lý trong thương mại điện tử.....	75
Câu hỏi ôn tập.....	78
Chương VI: VI PHẠM VÀ TRANH CHẤP TRONG PHÁP LUẬT THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	79
Nội dung chính của chương.....	79
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	79
Bài 10: Thương lượng và hòa giải (Số tiết: 3 tiết).....	79
6.2 Tranh chấp trong thương mại điện tử.....	79
6.2.1 Khái quát về tranh chấp trong thương mại điện tử.....	79
6.2.2 Thương lượng và hòa giải.....	81
Câu hỏi ôn tập.....	85
Chương VI: VI PHẠM VÀ TRANH CHẤP TRONG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	87
Nội dung chính của chương.....	87
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	87
Bài 11: Trọng tài thương mại và tòa án (Số tiết: 2 tiết).....	87
6.2 Tranh chấp trong thương mại điện tử.....	87
6.2.3 Trọng tài thương mại.....	87
6.2.4 Tòa án.....	94
Câu hỏi cuối chương.....	96
Chương VII: PHÁP LUẬT QUỐC TẾ VỀ THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ.....	97
Nội dung chính của chương.....	97
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	97
Bài 12: Pháp luật quốc tế về thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết).....	97
7.1 Hệ thống pháp luật quốc tế về thương mại điện tử.....	97
7.1.1 Luật Mẫu UNCITRAL về thương mại điện tử.....	97
7.1.2. Luật Mẫu UNCITRAL về chữ ký điện tử.....	98
7.1.3. Công ước của Liên hợp quốc về sử dụng chứng từ điện tử trong hợp đồng thương mại quốc tế.....	98
7.2. Quy định pháp luật quốc tế về văn bản điện tử.....	98

7.2.1. Khái niệm.....	98
7.2.2. Đặc điểm pháp lý của văn bản điện tử.....	99
7.2.3. Các quy định về giao dịch bằng văn bản điện tử.....	101
7.3. Quy định pháp luật quốc tế về chữ ký điện tử	102
7.3.1. Khái niệm chữ ký điện tử	102
7.3.2. Yêu cầu đối với chữ ký điện tử.....	102
7.4. Quy định của pháp luật quốc tế về bảo mật thông tin người tiêu dùng	103
7.5. Hiệp định đối tác xuyên Thái Bình Dương.....	104
Câu hỏi cuối chương	105
Tài liệu tham khảo	106
Các câu hỏi thường gặp	107

Một số thuật ngữ

TT	Thuật ngữ	Diễn giải ý nghĩa
1	Hoạt động thương mại điện tử	Hoạt động thương mại điện tử là việc tiến hành một phần hoặc toàn bộ quy trình của hoạt động thương mại bằng phương tiện điện tử có kết nối mạng internet, mạng viễn thông di động hoặc các mạng mở khác
2	Hợp đồng thương mại điện tử	Hợp đồng thương mại điện tử là sự thỏa thuận giữa các bên nhằm xác lập, thay đổi, chấm dứt quyền và nghĩa vụ của các bên trong việc thực hiện hoạt động thương mại được thiết lập dưới dạng thông điệp dữ liệu.
3	Nghĩa vụ	Sự bắt buộc phải có những xử sự nhất định do quy phạm pháp luật thương mại điện tử quy định.
4	Quyền	Khả năng xử sự của những người tham gia quan hệ được quy phạm pháp luật quy định và được bảo vệ bằng sự cưỡng chế của nhà nước
5	Thông điệp dữ liệu	Thông điệp dữ liệu là thông tin được tạo ra, được gửi đi, được nhận và được lưu trữ bằng phương tiện điện tử. Tức là các phương tiện được hoạt động dựa trên công nghệ điện, điện tử, kỹ thuật số, từ tính, truyền dẫn không dây, quang học, điện từ hoặc công nghệ tương tự
6	Thương nhân	Thương nhân bao gồm tổ chức kinh tế được thành lập hợp pháp, cá nhân hoạt động thương mại một cách độc lập, thường xuyên và có đăng ký kinh doanh

Mở đầu

Thương mại điện tử với những đặc tính ưu việt đang là xu thế tất yếu ở hầu hết các quốc gia trên thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng, nhưng đồng thời kéo theo hàng loạt các vấn đề phát sinh và nổi cộm nhất là các vấn đề pháp lý liên quan đến thương mại điện tử. Nhằm đáp ứng nhu cầu nghiên cứu, học tập, tập thể tác giả xin trân trọng giới thiệu đến sinh viên và bạn đọc bài giảng Pháp luật về Thương mại điện tử. Nội dung bài giảng được chọn lọc, kế thừa và phát triển những thành tựu của khoa học pháp lý thời gian qua về xây dựng và hoàn thiện pháp luật thương mại điện tử. Bài giảng là hệ thống những kiến thức cơ bản, mới về lý luận pháp luật thương mại điện tử, cung cấp thông tin, luận giải những vấn đề lý luận cơ bản về pháp luật thương mại điện tử Việt Nam cũng như pháp luật quốc tế. Bài giảng được kết cấu gồm 7 chương. Trong đó, chương đầu đề cập đến những vấn đề cơ bản, những nét khái quát nhất về thương mại điện tử trên góc độ pháp luật. Bốn chương tiếp theo, mỗi chương trong bài giảng đề cập đến những vấn đề chuyên sâu, những vấn đề pháp lý quan trọng tạo nên khung pháp luật về thương mại điện tử. Chương cuối cùng đưa ra những khía cạnh, quy định về thương mại điện tử theo luật pháp luật quốc tế giúp sinh viên so sánh, đối chiếu với quy định của pháp luật Việt Nam và có cái nhìn chung nhất về hệ thống pháp luật thương mại điện tử. Bài giảng đã cập nhật những quy định mới nhất của hệ thống pháp luật Việt Nam. Tuy nhiên, bài giảng cũng khó tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến từ đồng nghiệp và các em sinh viên để bài giảng được hoàn thiện hơn. Xin trân trọng cảm ơn!

Chương I: KHÁI QUÁT CHUNG VỀ PHÁP LUẬT THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ

Nội dung chính của chương

Chương 1 này có những nội dung: khái niệm, đối tượng, phương pháp điều chỉnh của pháp luật thương mại điện tử cũng như nội dung về quan hệ về thương mại điện tử được pháp luật xác lập, bảo vệ và các nguồn luật điều chỉnh mối quan hệ pháp luật thương mại điện tử.

Mục tiêu cần đạt được của chương

Sau khi học xong Chương 1, sinh viên cần nắm vững được các văn bản quy phạm pháp luật điều chỉnh; phân tích được vai trò của các chủ thể trong quan hệ pháp luật thương mại điện tử và phân tích các quy định về thương mại điện tử.

Bài 1: Khái quát chung về pháp luật thương mại điện tử (Số tiết: 3 tiết)

1.1 Khái quát về pháp luật thương mại điện tử

1.1.1 Khái niệm pháp luật thương mại điện tử

** Khái niệm pháp luật*

Pháp luật là hệ thống các quy tắc xử sự có tính bắt buộc chung do nhà nước đặt ra và bảo đảm thực hiện, thể hiện ý chí của giai cấp thống trị và nhu cầu tồn tại của xã hội, nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội, tạo lập trật tự, ổn định cho sự phát triển của xã hội.

Như vậy, pháp luật là hệ thống quy tắc xử sự do nhà nước đặt ra hoặc thừa nhận và đảm bảo thực hiện để điều chỉnh các quan hệ xã hội nhằm đạt được những mục đích nhất định. Hay pháp luật là hệ thống các quy phạm do nhà nước ban hành, thể hiện ý chí của giai cấp thống trị, nó hoàn toàn khác với các quy phạm xã hội khác thể hiện ý chí của cộng đồng. Pháp luật ra đời cùng với Nhà nước, pháp luật là công cụ mà nhà nước sử dụng để thực hiện quyền lực của mình, duy trì địa vị và bảo vệ lợi ích của giai cấp thống trị. Nhà nước ban hành ra pháp luật và đảm bảo cho pháp luật được thực hiện. Cả hai yếu tố này (nhà nước và pháp luật) đều là sản phẩm của cuộc đấu tranh giai cấp, nó chỉ tồn tại trong xã hội có giai cấp.

Pháp luật Việt Nam là hệ thống các quy tắc xử sự do Nhà nước Việt Nam ban hành hoặc thừa nhận và bảo đảm thực hiện, thể hiện ý chí của đại đa số nhân dân lao động dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, được quy định bởi cơ sở kinh tế của chủ nghĩa xã hội trong giai đoạn mới, là công cụ chủ yếu điều chỉnh các quan hệ xã hội nhằm mục đích xây dựng một xã hội công bằng, dân chủ, phồn thịnh và văn minh.

** Khái niệm thương mại điện tử*

Như đã trình bày trong phần trên, hiện nay chưa có khái niệm chung, thống nhất về thương mại điện tử, pháp luật Việt Nam cũng chưa đưa ra định nghĩa về thương mại